

Rezime Izvještaja guvernera – jun-jul 2018.

Ažurirano: 24. 10. 2018. godine

U Izvještaju guvernera za jun i jul 2018. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2018. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2018. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u junu i julu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2018. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2017. godini iznosi 4,3%, dok je u prvom kvartalu 2018. godine ostvaren realni rast od 4,5% u odnosu na prvi kvartal 2017.

Cijene su u julu 2018. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u julu iznosila 3,4%.

Prema preliminarnim podacima Monstata, u prvih sedam mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 27,7%. Rast proizvodnje zabilježen je u sektorima snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (97,8%) i sektoru prerađivačke industrije (3,7%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen pad (-18,4%).

Prema preliminarnim podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih šest mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 15,2%, a prevoz robe za 6,3%. U istom periodu smanjen je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 0,7%, a prevoz robe za 32,5%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 1,1%, dok je prevoz robe smanjen za 0,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih šest mjeseci 2018. godine proizvedeno ukupno 110.516 m³ šumskih sortimenata, što je za 0,3% manje u odnosu na isti period

prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2018. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 40,4% i rast efektivnih časova rada od 20,3% u odnosu na isti period 2017. godine.

Prosječan broj zaposlenih u julu 2018. godine iznosio je 198.987 lica, što je za 1,2% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 3,8% u odnosu na jul 2017. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u julu 2018. godine iznosio 41.755 što predstavlja pad od 2,3% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 10,9% u odnosu na jul 2017. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 07. 2018. godine, bio je 44.920 od kojih je 13.373 ili 29,8% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 0,1%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju jula 2018. godine iznosio 612,8 miliona eura, i bio je za veći za 1,2% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 07. 2018. godine (13.373) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.077 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 40.553.471,99 eura što čini 6,6% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 11.296 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 572.307.877,76 eura, što čini 93,4% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 07. 2018. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 15,5% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 37,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.352,1 milion eura na kraju jula 2018. godine, i bila je 1% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju jula 2018. godine iznosili su 2.944,1 milion eura i ostvarili su rast od 0,4% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na jul prethodne godine bili viši za 11,8%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,5% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u julu 2018. godine iznosili su 3.415,3 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 1,9%, dok u odnosu na jul 2017. godine bilježe rast od 14,9%. Ukupan kapital banaka na kraju jula 2018. godine iznosio je 510,4 miliona eura, i niži je u odnosu na prethodni mjesec za 0,5%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine viši za 1,2%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u junu iznosili su 210,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 6,9%, dok u odnosu na jul 2017. godine bilježe pad od 20,9%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju juna 2018. godine iznosili su 217,9 miliona eura i činili su 7,4% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 6,5%, dok su na godišnjem nivou bili viši za 1,1%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u na kraju jula 2018. godine iznosila je 6,42%, i bila je manja za 0,02 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj jula 2017. godine zabilježila pad od 0,58 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u julu 2018. godine iznosila je 6,67%, što predstavlja rast od 0,28 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,95 p.p. u odnosu na jul 2017. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,61% na kraju jula 2018. godine i u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 0,02 p.p., dok je u odnosu na kraj jula 2017. godine ostvarila pad od 0,18 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 247,5 miliona eura na kraju jula 2018. godine, i bilježi rast od 1,3 miliona eura ili 0,5% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 33,8 miliona eura ili 15,8%. Tokom jula 2018. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 54,2%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 45,8%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 50,6 miliona eura za prvih sedam mjeseci 2018. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,8%).

U julu 2018. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,6 miliona eura kroz 296 transakcija. Ostvareni promet bio je za 60,6% niži nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 07. 2018. godine iznosila je 3.076,9 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,8%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju jula 2018. godine bila 10.528,73 indeksnih poena, bilježi rast od 6,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 815,11 indeksnih poena i bilježi rast od 5,8% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u julu 2018. godine fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 17 miliona eura ili 0,4% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u julu su iznosili 160,6 miliona eura ili 3,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za jun više za 2,2%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u julu 2017. godine, ostvaren je rast od 10%. Izdaci budžeta iznosili su 143,6 miliona eura ili 3,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 1,5% niže u odnosu na jul prethodne godine, a u odnosu na plan za 9,2%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2018. godine bruto državni dug je iznosio 3.105 miliona eura ili 70,1% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 62,3% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u junu i julu.

U junu i julu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće u drugoj radnoj posjeti partnera iz Hrvatske narodne banke u okviru tvining projekta. Ostvareno je učešće na sastanku Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, održanom tokom juna u Briselu. Na zahtjev Glavnog pregovarača Crne Gore za Evropsku uniju, ažurirana je Informacija o planu ispunjenja završnih mjerila za zatvaranje pregovora u poglavlju 9 – Finansijske usluge. Ostvareno je učešće na desetoj sjednici Komisije za evropske integracije, održanoj početkom jula. Na poziv Ministarstva finansija, ostvareno je učešće na završnoj konferenciji IPA 2014 projekta „Podrška za procjenu makroekonomskog uticaja strukturnih reformi“. Na zahtjev Monstata,

dostavljeni su podaci platnog bilansa za potrebe projekta o indikatorima za proceduru makroekonomske neravnoteže (*Macroeconomic Imbalance Procedure*) u okviru IPA 2015. Ažuriran je prilog CBCG za potrebe izrade priloga poziciji za Savjet za stabilizaciju i pridruživanje. Na zahtjev Evropske komisije, zbog pripreme kvartalnog izvještaja, dostavljeni su traženi podaci o lošim kreditima za mart, april i maj 2018. godine. Evropskoj komisiji dostavljen je nacrt ostvarenja troškova za projekat *BCS* za period maj 2017-april 2018.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.